

Historisk smykke i Bjergsted-parken

Vi er stolte over å ha et moderne konserthus med en akustikk som holder internasjonal standard. Store musikere kommer gjerne hit. Men vi har lett for å overse at anlegget i Bjergsted har en ekstra attraksjon for dem: det lille huset i bakken ovenfor Kuppelhallen, populært kalt dirigenthuset.

Der får gjestene bo i rolige, grønne omgivelser, og arbeide i velpleide, historiske rammer. Fulle av levdt liv, og nennsomt rehabilitert i 1990-årene av arkitekt Per Line.

Godt unna byens ståk

Dirigenthuset har blant mye annet vært drengestue, landsted, og bolig for gartneren i Bjergstedparken og hans familie. I følge byantikvar Hanne Windsholt er det minst 160-170 år gammelt. Det finnes både på gartner P.H. Poulssons hageplan for Stadshauptmann L.W. Hansen fra 1856, og på Torstrups bykart fra 1860-årene.

Historien vi kjenner, begynner i første halvdel av 1800-tallet. Byfogd O. Løwold hadde sin embedsbolig nær Domkirken. Fordi han trengte å roe seg, godt unna byens ståk, var løsningen å kjøpe en eiendel «her i Sandviken, vestre del». Altså ble navnet Olufsroe.

Han er nevnt med hus i Sandviken, «vestre side», alt i 1807-17, og i 1827 bygde han et nytt hus på Olufsroe-marken. Det ble senere flyttet til nær den nye porten til parken, og ble revet i moderne tid. Men at både det og et annet hus figurerer som Olufsroe, gjør jo ikke kabalen enklere.

Adresser skiftet – huset sto

I 1838 kjøpte den ugifte Jens Willumsen Byberg vestre del av Løwolds eiendom i Bjergsted. Heller ikke for ham varte lykken så lenge, og nå blir historien dramatisk så det monner: han ble myrdet 1. juledag i 1853. Saken ble oppklart, men av en eller annen grunn ble Byberg først gravlagt i mars 1854.

Det var året da L.W. Hansen kjøpte løkken. Arkitekt Børge Bransberg-Dahl, som også har engasjert seg i denne historien, har funnet at huset sto der da. Han mener at selv om første branntakst ble tatt den gangen, var ikke huset nyoppført .

Protokoller forteller at huset gjennom tidene var kjent som Byberghaugen 18, alias nummer 19, alias Egenes 18, alias Bjergsted 18. Da Egenesløkkene og Kalhammeren kom inn i byen i 1866, ble parken etter hvert også oppholdssted for farenfant. Men huset ble holdt ved like. I branntakstprotokollen fra 1869 er det tømret, bordkledd, malt og tegldekket, og i 1875 hadde hele 16 personer sitt hjem her.

Per Line: med kunnskap og respekt

Når vi nå nærmer oss dirigentboligen, kan vi bare prise lykken at Per Line levde og var tilgjengelig da huset skulle rehabiliteres til dirigentbolig. Han hadde enestående kunnskap til, respekt for, og

nennsom bruk av historisk bygnings- og innretningskultur – noe vi også har glede av i Hå Gamle Prestegård.

Blant de mange musikerne som har uttrykt sin glede og takknemlighet over å kunne bo her, er Philippe Herreweghe, belgieren som etterfulgte Frans Brüggen som dirigent for det historiske repertoaret.

Han hadde faste bopeler i Paris og Italia. Men her bodde han fem uker i året. -I dirigentboligen finner jeg ro og oppladning til nye prosjekter, ikke minst til arbeidet med å finne ut hvordan denne tradisjonsmusikken lød opprinnelig, erklærte han.

Hørte om huset – og takket ja

For den sør-koreanske komponisten Unsuk Chin var det akkurat dirigentboligen som gjorde utslaget da hun måtte rydde opp i en tettpakket kalender for å arbeide med SSO.

-Først fikk jeg sjokk da jeg forsto at Stavanger symfoniorkester ville at jeg skulle overvære tre konserter i løpet av 10 dager. 10 dager! Det er enormt lenge i mitt travle tidsskjema. Jeg tenkte først at jeg heller måtte fly tilbake til Berlin, hvor jeg er bosatt, mellom konsertene. Men så traff jeg venner som hadde vært i Stavanger. De fortalte om et yndig hvitt trehus i konserthusparken, der man kunne få bo. Da jeg skjønnte at jeg kunne arbeide der, takket jeg ja til å komme.

Slik fikk publikum en virkelig særpreget opplevelse, da orkesteret spilte hennes konsert for cello, orkester og «sheng», et instrument fra hennes hjemland.

Selve redningen under pandemien

Også under pandemien viste huset sin spesielle verdi.

Under pandemien var huset selve redningen, våren 2020. Etter en konsert i London hadde egentlig den amerikanske sopranen Julia Bullock tenkt å dra hjemom til München, hvor hun bor sammen med dirigenten Christian Reif. – Vi hadde pakket for å være hjemmefra i ti dager, men så ble det en måned, fortalte hun. – Med et stadig skiftende smittebilde og ulike restriksjoner i ulike land, måtte vi dra rett hit for å rekke 10 dagers karantene før to konserter med SSO.

Den tiden tilbrakte de i det lille huset fra 1800-tallet som orkesteret disponerer. Der opplevde de ofte at når de sto opp om morgenen, sto barn og kikket inn vinduen. – Men det har bare vært koselig!

De hadde også bare godt å si om orkesteret. – Musikerne er så varme og lyttende, sa Reif. - De er veldig fleksible og mottakelige for forslag jeg kommer med.

Slik går også alle musikerne som nå kan finne arbeids-og hvilerom i Olufsrøe inn i en lang og rik historie.